

**МІНІСТЕРСТВО
ВНУТРІШНІХ
СПРАВ
УКРАЇНИ**

**ЛЬВІВСЬКИЙ
ДЕРЖАВНИЙ
УНІВЕРСИТЕТ
ВНУТРІШНІХ
СПРАВ**

**НАЦІОНАЛЬНА
АКАДЕМІЯ
ПРАВОВИХ
НАУК
УКРАЇНИ**

**КОНСУЛЬТАТИВНА
МІСІЯ
ЄВРОПЕЙСЬКОГО
СОЮЗУ**

ВІЙНА В УКРАЇНІ: ЗРОБЛЕНІ ВИСНОВКИ ТА НЕЗАСВОЄНІ УРОКИ

**Збірник тез
Міжнародної науково-практичної конференції**

20 лютого 2026 року

Київ – Львів – Харків

Рекомендовано до друку та поширення через мережу Інтернет
Вченою радою Львівського державного університету внутрішніх справ
(протокол від 25 лютого 2026 року № 8)

Упорядник:

У. О. Цмоць

Війна в Україні: зроблені висновки та незасвоєні уроки : збірник тез
В42 Міжнародної науково-практичної конференції (20 лютого 2026 року) /
упор. У. О. Цмоць. Львів : Львівський державний університет внутрішніх
справ, 2026. 622 с.

Вміщено тези доповідей учасників Міжнародної науково-практичної конференції
«Війна в Україні: зроблені висновки та незасвоєні уроки», яка відбулася 20 лютого
2026 року у Львівському державному університеті внутрішніх справ.

Опубліковано в авторській редакції. Відповідальність за достовірність фактів,
статистичних даних, точність викладеного матеріалу покладається на авторів.

The collection contains the participants' reports of the International Scientific and Practical
Conference «The War in Ukraine: Conclusions Drawn and Lessons Not Learnt», which was
held on February 20, 2026, at Lviv State University of Internal Affairs.

The reports are published in the author's edition. The authors are responsible for the
reliability of the facts, statistical data, and the accuracy of the material presented.

УДК 355.01(477-651.2:470-651.1)

© Львівський державний університет
внутрішніх справ, 2026

Політова А. С.,
доцент кафедри права,
кандидат юридичних наук, доцент
(*Маріупольський державний університет*)

**ПИТАННЯ ВЗАЄМОДІЇ СУБ'ЄКТІВ,
ЩО ЗДІЙСНЮЮТЬ ЗАХОДИ У СФЕРІ ЗАПОБІГАННЯ
ТА ПРОТИДІЇ НАСИЛЬСТВУ ЗА ОЗНАКОЮ СТАТІ,
СЕКСУАЛЬНОМУ НАСИЛЬСТВУ, ПОВ'ЯЗАНОМУ З КОНФЛІКТОМ,
У ДЕРЖАВНІЙ СТРАТЕГІЇ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ РІВНИХ ПРАВ
ТА МОЖЛИВОСТЕЙ ЖІНОК І ЧОЛОВІКІВ НА ПЕРІОД ДО 2030 РОКУ**

Проблема запобігання та протидії насильству за ознакою статі, сексуальному насильству, пов'язаному з конфліктом є актуальною. Численні наукові публікації та наукові дискусії привертають увагу до цього аспекту грубого порушення прав людини в умовах збройного конфлікту як воєнного злочину, до якого не застосовується термін давності. Ще до повномасштабного вторгнення, в умовах «гібридного» формату збройного конфлікту, дослідниками відзначалось, що «прогалини в законодавстві, зокрема відсутність чітких визначень, низька спроможність правоохоронних органів документувати та розслідувати випадки сексуального насильства, обмежені послуги судово-медичної експертизи впливають на майбутнє можливе кримінальне переслідування за вчинення злочинів сексуального насильства, пов'язаного з конфліктом. Крім того, взаємозамінне вживання термінів (сексуальне насильство пов'язане з конфліктом, гендерно-зумовлене насильство та насильство в сім'ї) Урядом України, ЗМІ, надавачами послуг посилює плутанину та навіть більше ускладнює визначення поширеності та масштабу сексуального насильства, пов'язаного з конфліктом» [1].

Сумна статистика Офісу Генерального прокурора України щодо кількості зафіксованих випадків сексуального насильства в умовах конфлікту станом на 31 грудня 2025 р. свідчить про 391 постраждалого, серед яких 146 чоловіків, 245 жінок та 23 неповнолітніх (22 – дівчат і 1 хлопець). Проте, потерпілих може бути значно більше, адже стигматизація, страх повторної травматизації та можливого засудження з боку оточуючих мають стримуючий ефект. Крім того, нерідко постраждали можуть не ідентифікувати себе як тих, хто зазнав сексуалізованого насильства [2].

У Державній стратегії забезпечення рівних прав та можливостей жінок і чоловіків на період до 2030 року та затвердження операційного плану з її реалізації на 2022-2024 роки, схваленої розпорядженням Кабінету Міністрів України від 12 серпня 2022 р. № 752-р зазначено: «Розпочавши 24 лютого 2022 р. широкомасштабне вторгнення в Україну, Російська Федерація з перших днів вторгнення застосовує заборонені міжнародним гуманітарним правом засоби та методи ведення війни, зокрема такі, як згвалтування та інші форми сексуального насильства.

На всіх територіях України, які були звільнені від російських окупантів, зокрема у Херсонській, Харківській, Чернігівській, Київській, Донецькій, Луганській областях, фіксуються численні випадки вчинення сексуального насильства, пов'язаного з конфліктом, військовими Російської Федерації.

На спеціальну телефонну лінію Уповноваженого Верховної Ради України з прав людини, яка почала діяти з 1 квітня 2022 р. за підтримки Дитячого фонду ООН (ЮНІСЕФ), станом на 1 травня 2022 р. за психологічною допомогою звернулося близько 700 осіб» [3].

Також у Державній стратегії запропоновано удосконалити систему документування та розслідування заяв про сексуальне насильство, пов'язане з конфліктом, збору даних з розподілом за статтю, віком, ознакою інвалідності, характером стосунків між постраждалими від домашнього насильства/насильства за ознакою статі та кривдниками. Звернута увагу, що у зв'язку із широкомасштабною агресією Російської Федерації проти України потребує оновлення Національний план дій з виконання Резолюції Ради Безпеки ООН 1325 «Жінки, мир, безпека» на період до 2025 року, затверджений розпорядженням Кабінету Міністрів України від 28 жовтня 2020 р. № 1544.

Виходячи із сутності таких пропозицій, дуже важко визначити, які саме заходи у сфері запобігання та протидії насильству за ознакою статі, сексуальному насильству, пов'язаному з конфліктом, повинні зробити суб'єкти, що здійснюють взаємодію у цих питаннях, адже формулювання не містять чітких вимог. Наприклад, у Порядку взаємодії суб'єктів, що здійснюють заходи у сфері запобігання та протидії домашньому насильству і насильству за ознакою статі, затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від 22 серпня 2018 р. № 658, зазначено, що взаємодія суб'єктів координується:

на загальнодержавному рівні – Мінсоцполітики;
на регіональному рівні – Радою міністрів Автономної Республіки Крим, обласними, Київською та Севастопольською міськими держадміністраціями;

на території відповідної адміністративно-територіальної одиниці – районними, районними у м. Києві і Севастополі держадміністраціями та виконавчими органами сільських, селищних, міських, районних у містах (у разі їх утворення) рад, у тому числі об'єднаних територіальних громад [4].

Також у цьому Порядку визначено механізм взаємодії суб'єктів, що здійснюють заходи у сфері запобігання та протидії домашньому насильству і насильству за ознакою статі, спрямованого на забезпечення комплексного інтегрованого підходу до подолання насильства та сприяння реалізації прав осіб, постраждалих від насильства, шляхом запобігання насильству, ефективного реагування на факти насильства, надання допомоги та захисту постраждалим особам, забезпечення відшкодування заподіяної шкоди, належного розслідування фактів насильства та притягнення кривдників до передбаченої законом відповідальності [4].

Сьогодні в Україні зроблено перші кроки щодо визначення засад державної політики у сфері правового і соціального захисту осіб, постраждалих від сексуального насильства, пов'язаного із збройною агресією Російської Федерації проти України, та надання їм невідкладних проміжних репарацій [5], але це залишає невирішеним питання визначення кола суб'єктів, що здійснюють заходи у сфері запобігання та протидії насильству за ознакою статі, сексуальному насильству, пов'язаному з конфліктом.

Окрім того, відзначимо, що у Державній стратегії забезпечення рівних прав та можливостей жінок і чоловіків на період до 2030 року та затвердження операційного плану з її реалізації на 2022-2024 роки було запропоновано внести зміни до Національного плану дій з виконання Резолюції Ради Безпеки ООН 1325 «Жінки, мир, безпека» на період до 2025 року. Так, відповідні зміни було внесено у 2022 р. та 2025 р. Зокрема, розпорядженням Кабінету Міністрів України від 16 грудня 2022 р. № 1150-р «Про внесення змін до розпорядження Кабінету Міністрів України від 28 жовтня 2020 р. № 1544», абзац другий розділу «Виконавці Національного плану» викладено у такій редакції:

«Відповідальними за виконання Національного плану є Міноборони, МВС, Мінстратегпром, Мінреінтеграції, Мінветеранів, МЗС, МОЗ, МОН, Мін'юст, МКІП, Мінмолодьспорт, Мінекономіки, Мінрегіон, Міндовкілля, Національна поліція, Адміністрація Держприкордонслужби, ДМС, Національна гвардія, ДСНС, СБУ, Генеральний штаб Збройних Сил, Нацсоцслужба, Адміністрація Держспецзв'язку, Держкомтелерадіо, Офіс Генерального прокурора, ДСА, НАДС, Державний центр зайнятості, Державне бюро розслідувань, Координаційний центр з надання правової допомоги, Національна академія наук, територіальні підрозділи/військові частини/загони органів сектору безпеки і оборони, заклади освіти сектору безпеки і оборони, заклади вищої освіти, що здійснюють підготовку магістрів за спеціальністю «Публічне управління та адміністрування», Національна школа суддів, Тренінговий центр прокурорів, Академія адвокатури України, Вища школа адвокатури Національної асоціації адвокатів, Рада міністрів Автономної Республіки Крим, обласні, Київська та Севастопольська міські держадміністрації/ обласні, Київська міська військові адміністрації, органи місцевого самоврядування, громадські об'єднання, міжнародні організації» [6].

Це вказує на існування певного кола суб'єктів, які забезпечують виконання Національного плану дій з виконання резолюції Ради Безпеки ООН 1325 «Жінки, мир, безпека» на період до 2025 року, який спрямований на:

- участь жінок у прийнятті рішень;
- стійкість до безпекових викликів;
- постконфліктне відновлення і перехідне правосуддя;
- протидію насильству за ознакою статі та сексуальному насильству, пов'язаному з конфліктом;
- посилення інституційної спроможності виконавців Національного плану [7].

Але чи насправді є взаємодія суб'єктів, що здійснюють заходи у сфері запобігання та протидії насильству за ознакою статі, сексуальному насильству, пов'язаному з конфліктом у Державній стратегії забезпечення рівних прав та можливостей жінок і чоловіків на період до 2030 року, і чи насправді вона є реальною, ефективною? Так, у проаналізованих нами нормативно-правових актах закріплено певний перелік виконавців, проте зазначено про існування окремих нормативно-правових актів, що регламентують це питання. Це вказує на те, що взаємодія є неефективною або взагалі відсутня.

Джерела:

1. Стратегія запобігання та протидії сексуальному насильству, пов'язаному з конфліктом, в Україні: URL: https://ukraine.un.org/sites/default/files/2020-09/crsv%20strategy%20ua_0.pdf (дата звернення: 30.01.2026).
2. Що робити, якщо ви постраждали від сексуального насильства, пов'язаного з конфліктом: відповіді на важливі питання. ZMINA. URL: <https://zmina.info/instructions/shho-robyty-yakshho-vy-postrazhdaly-vid-seksualnogonasylstva-povyazanogo-z-konfliktom-vidpovid-na-poshyreni-pytannya1/> (дата звернення: 30.01.2026).

3. Про схвалення Державної стратегії забезпечення рівних прав та можливостей жінок і чоловіків на період до 2030 року та затвердження операційного плану з її реалізації на 2022-2024 роки : Розпорядж. Каб. Міністрів України від 12.08.2022 № 752-р : станом на 2 трав. 2025 р. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/752-2022-p#Text> (дата звернення: 30.01.2026).
4. Про затвердження Порядку взаємодії суб'єктів, що здійснюють заходи у сфері запобігання та протидії домашньому насильству і насильству за ознакою статі : Постанова Каб. Міністрів України від 22.08.2018 № 658 : станом на 28 берез. 2024 р. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/658-2018-p#Text> (дата звернення: 30.01.2026).
5. Про правовий і соціальний захист осіб, постраждалих від сексуального насильства, пов'язаного із збройною агресією Російської Федерації проти України, та надання їм невідкладних проміжних репарацій : Закон України від 20.11.2024 № 4067-IX. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/4067-20#Text> (дата звернення: 30.01.2026).
6. Про внесення змін до розпорядження Кабінету Міністрів України від 28 жовтня 2020 р. № 1544 : Розпорядж. Каб. Міністрів України від 16.12.2022 № 1150-р. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1150-2022-p#Text> (дата звернення: 30.01.2026).
7. Про затвердження Національного плану дій з виконання резолюції Ради Безпеки ООН 1325 «Жінки, мир, безпека» на період до 2025 року : Розпорядж. Каб. Міністрів України від 28.10.2020 № 1544-р : станом на 29 жовт. 2025 р. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1544-2020-p#Text> (дата звернення: 30.01.2026).